

Pelare 3

1. Inledning och syfte

Detta årliga dokument innehåller information om Sparbanken Tranemo ("Sparbanken/Banken"), organisations nr 565500-6152, risker, riskhantering och kapital i enlighet med det för banken gällande regelverk.

Syftet med dokumentet är att ge en transparent och tillförlitlig information om verksamheten och därigenom skapa en förståelse för Sparbankens förutsättningar, strategier och ekonomiska ställning. Utöver detta lämnas också periodisk information på hemsidan vid varje kvartalsskifte där Sparbankens kapital-täckning, likviditet samt internt bedömda kapitalbehov redovisas.

2. Sparbanken Tranemo

Sparbanken Tranemo har, alltsedan den bildades i Nittorp 1904 under det tidigare namnet Östra Kinds Sparbank, verkat i sydöstra Västergötland. Verksamheten har bestått av traditionell sparbanksverksamhet med fokus på långsiktigt sparande och utlåning till privatpersoner och småföretag med anknytning till verksamhetsområdet som i huvudsak består av Tranemo kommun. Det finns inga planer från att frångå denna verksamhetsinriktning som bedöms har varit både betydelsefull och framgångsrik för bankens utveckling. Affärsvolymen uppgår till ca 8,3 miljarder kronor fördelat på ca 12.000 privat- och företagskunder.

Bankens finansiella ställning bedöms idag som mycket stabil och år 2019 noterades det högsta rörelseresultatet i bankens 115-åriga historia till 56,9 miljoner kronor.

Banken har vidmakthållit och utvecklat sin starka position inom sitt verksamhetsområde och kunde 1997 i och med förvärvet av dåvarande Föreningsbanken utveckla det vidare. Banken har en ledande position i sin bransch inom verksamhetsområdet som präglas av en stark småföretagaranda.

Marknadsandelen inom Tranemo kommun bedöms vara fortsatt hög och ökande och att en stor andel av kundstocken bor och verkar inom kommunen innebär också att banken utvecklas i motsvarande mån som bygden gör. Arbetet med att vara en drivkraft för den lokala utvecklingen av kommunen kommer därför att fortsätta och på detta sätt möjliggörs indirekt också bankens möjligheter till sin egen framtida utveckling.

2.1 Bankens organisation

Högsta bestämmande organ är Sparbanksstämman, bestående av 24 st huvudmän, som beslutar om tillsättning av styrelse och revisorer. Huvudmännen utses till hälften av Tranemo Kommun och till hälften av dem själva.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för verksamheten och tillsätter och utvärderar verkställande direktör som under styrelsens inseende leder den operationella verksamheten. Styrelsen fastställer också mål och strategier, interna regler för styrning och kontroll samt ser till att bankens informationsgivning präglas av öppenhet och att den är korrekt, relevant och tillförlitlig. Styrelsen är också bankens revisionsutskott. Information om bankens styrelseledamöter finns på hemsidan.

Banken risk- och compliancefunktion är underställda VD och är oberoende i förhållande till affärsverksamheten. De arbetar efter en årlig handlingsplan som fastställts av styrelsen men tar även del av det löpande arbetet med att kontinuerligt förebygga risker och efterleva gällande regelverk. Funktionerna stödjer även

arbetet med att implementera nya regelverk och båda dessa funktioner köps in från en extern part. Riskkontrollfunktionen rapporterar kvartalsvis direkt till styrelsen och compliance rapporterar halvårsvis direkt till styrelsen.

3. Ersättningsystem

Sparbankens styrelse har fastställt en ersättningspolicy. Ersättningspolicyn, som omfattar den rörliga ersättningen till samtliga anställda, anger grunderna och principerna för hur rörliga ersättningar inom Sparbanken ska fastställas, hur policyn skall tillämpas och följas upp samt hur Sparbanken identifierar vilka anställda som har en väsentlig påverkan på bankens riskprofil. VD omfattas ej av resultatandelssystemet.

4. Riskhantering

I sparbankens verksamhet uppstår olika typer av finansiella risker som kreditrisker, likviditetsrisker, marknadsrisker och operativa risker. I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten har styrelsen, som är ytterst ansvarig för verksamheten inklusive den interna kontrollen, fastställt policys och instruktioner för verksamheten.

Sparbankens riskhantering syftar till att identifiera och analysera de risker som finns i verksamheten och att för dessa sätta lämpliga begränsningar (limiter) och försäkra att det finns kontroll på plats för att övervaka riskerna. Riskerna bevakas, analyseras och rapporteras i särskild ordning till styrelsen. Kontroller görs löpande av att limiter inte överskrids och instruktioner inom riskområdet utvärderas kontinuerligt.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för riskhanteringen. Styrelsen har i en särskild instruktion inom vissa ramar delegerat ansvaret till olika andra funktioner. Dessa i sin tur rapporterar regelbundet till styrelsen.

4.1 Riskhanteringssystem

Sparbankens riskhanteringssystem innehåller de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta hantera, kontrollera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med. Riskhanteringssystemet är utformat inte bara för att följa de regelverkskrav utan även för att tillmötesgå interna behov samt för att följa god marknadspraxis.

De huvudsakliga beståndsdelarna i Sparbankens riskhanteringssystem är:

- Organisation och ansvar
- Riskaptit
- Riskmätningmetoder
- Interna regler för hantering av risk
- Principer och mål för att styra och hantera risker
- Rapporteringsrutiner
- Process för intern kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU)
- Funktion för oberoende riskkontroll

Riskhanteringssystemet omfattar såväl de risker som täcks av kapitalkravet som andra väsentliga risker som verksamheten bedöms kunna ge upphov till. Riskhanteringssystemet går igenom regelbundet för att kontrollera att det är korrekt och att det återspeglar gällande regelverk. Genom utbildning och processer skapas förutsättningar för en god riskkontroll, där varje anställd förstår sin egen roll och ansvar.

4.2 Riskstrategi

Verksamheten skall bedrivas så att riskprofilen vid var tidpunkt är anpassad till och i linje med fastställd riskaptit samt tillhörande risklimiter. En grundläggande förutsättning i riskstrategin är därför att verksam-

heten tar utgångspunkt i och utvärderas gentemot fastställda mål och limiter. Detta gäller även processen för IKLU och kapitalplanering.

För att möjliggöra en god operativ styrning av riskexponeringen ska den riskrapportering som regelbundet avlevereras till styrelsen innehålla en uppföljning av hur riskexponeringen vid rapporteringstillfället förhåller sig till fastställd riskaptit och samtliga beslutade limiter. Om verksamheten under perioden mellan fastställda rapporteringstillfällen får kännedom om överträdelser av aptit eller limit, eller om att det bedöms att det finns en betydande risk att överträdelse kommer att ske, ska detta omedelbart rapporteras till styrelsen.

Det ska finnas kapacitet för att möta förluster som uppstår, med i första hand den löpande intjäningen och i andra hand genom utnyttjande av kapitalbasen. Utgångspunkten är att förväntade förluster ska bäras av den löpande intjäningen medan oförväntade förluster ska täckas av kapital i den mån de inte täcks av den löpande intjäningen.

Sparbankens likviditetsutveckling skall följas noggrant och en likviditetsreserv skall förvaltas med hänsyn till likviditeten i innehaven, även i ett stressat scenario. En beredskapsplan ska finnas, löpande uppdateras och även inbegripa en fastställd kommunikationsplan.

Finansieringsstrukturen ska anpassas till tillgångarnas förutsättningar och ta hänsyn till beteende i stressade marknadssituationer. Kundernas inlåning är basen för bankens finansiering och skall vårdas med sikte på långsiktiga relationer.

Till skillnad från finansiella risker kan det för vissa risktyper, exempelvis legal risk och ryktesrisk, vara svårt att kvantifiera riskexponeringen och ställa denna i relation till riskbärande kapacitet. För dessa risker krävs en mer kvalitativ bedömning av hur risken skall hanteras och kostnaden för att minska riskexponeringen ska då vägas mot den bedömda effekten av en viss åtgärd bedöms ha på risknivån.

En ytterligare del av strategin för att begränsa risktagandet är att det finns en dokumenterad process, NPAP (New Product Approval Process), för godkännande av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer eller IT-system samt vid större förändringar i verksamheten eller organisationen.

4.3 Tre försvarslinjer

Sparbankens riskhantering följer roll och ansvarsfördelning enligt de tre försvarslinjerna:

Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av affärsrörelsen. Verksamheten som tar risken äger också risken vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker ute i verksamheten. Samtliga anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva riskpolicyn och övriga interna regler avseende bankens system för att hantera risk.

Andra försvarslinjen avser funktionerna Riskkontroll och Compliance. Dessa funktioner, tillsammans med sparbankens Riskråd, stödjer och kontrollerar första linjens arbete med riskhantering och regelefterlevnad.

Riskkontroll genomför aktiviteter för att identifiera, mäta, hantera, analysera, kontrollera och rapportera alla väsentliga risker samt säkerställa att underliggande data i riskanalyserna är korrekta. Riskkontrollfunktionen kontrollerar att det finns en riskmedvetenhet och acceptans för att hantera risker på daglig basis och arbetar för att verksamheten har de rutiner, system och verktyg som krävs för att upprätthålla den löpande hanteringen av risker.

Compliance stöttar affärsverksamhetens arbete med att förebygga, upptäcka och hantera de risker som bristande efterlevnad av regelverken kan medföra. Compliancefunktionens uppdrag är att bistå verksamheten med utbildning och information samt att kontrollera regelefterlevnaden och följa upp hur identifierade överträdelser hanteras.

Tredje försvarslinjen avser Internrevisionen som genomför oberoende och regelbundna översyner av förvaltning, processer och system av interna kontroller.

4.4 Styrelsens principer och mål för att styra och hantera risker

Sparbanken hanterar och utvärderar regelbundet sin exponering mot de risker som verksamheten är utsatt för i enlighet med följande övergripande principer:

- En hög riskmedvetenhet och sund riskkultur ska eftersträvas inom hela Sparbanken. God riskkultur skapas genom en gemensam värdegrund, bra mätmetoder, effektiv riskhantering men framförallt genom ett föredöme från alla medarbetare och chefer.
- Varje medarbetare ska ha god förståelse för den egna verksamheten och de risker som är förknippade med denna.
- Sparbankens vision, affärsidé och värderingar ska vara utgångspunkter i riskhanteringen.
- Det ska finnas tydliga, aktuella och dokumenterade interna rutiner och kontrollsystem.
- Verksamhetsförändringar, så som nya/förändrade tjänster eller produkter, ska prövas enligt en dokumenterad process, NPAP. Processen syftar till att bedöma och utvärdera nytillkommande risker mot riskaptiten och den interna kapital- och likviditetsutvärderingen.
- Mätmetoder och systemstöd ska vara anpassade till verksamhetens behov, komplexitet och storlek.
- Alla väsentliga risker ska identifieras, kvantifieras, analyseras och rapporteras. Risker som inte anses önskvärda eller för höga ska förhindras eller reduceras.
- Incidentrapporteringen ska vara väl fungerande och heltäckande enligt en dokumenterad process.
- Det skall finnas tillräckliga resurser och kompetens för att uppnå önskad kvalitet i båda affärs- och kontrollaktiviteter.
- Det ska finnas dokumenterade och kommunicerade beredskaps- och kontinuitetsplaner.

5. IKLU-process

Sparbanken utför regelbundet en intern kapital- och likviditetsutvärdering ("IKLU") vilken består av en omfattande bedömning av bankens samtliga tänkbara risker och kapitalbehovet för dessa samt likviditetsutvärdering med scenarioanalyser.

IKLU-processen säkerställer att banken har tillräckligt med kapital även för mer oförutsedda risker genom att ha en tillräckligt stor kapitalbas samt en tillräckligt stor likviditetsbuffert. Processen är ett verktyg som säkerställer att banken på ett tydligt och adekvat sätt identifierar, värderar och hanterar alla de risker banken är exponerad för samt gör en bedömning av sitt interna kapitalbehov i relation till detta.

Kapitalutvärderingen utmynnar i en redogörelse av kapitalsituationen inklusive en beskrivning av bankens aktuella riskprofil. Dessutom redogörs för vilka metoder banken använder för att mäta och hantera risker, risklimiter och bedömning av kapital uppdelat per relevanta riskkategorier samt stresstest för de tre närmaste åren. IKLU:n innefattar alla risktyper som antas kunna påverka verksamheten. Förutom kreditrisker och operativa risker utvärderas kapitalbehovet även för bland annat koncentrationsrisk, ränterisk, likviditetsrisk, ryktesrisk och strategiska risker.

VD är ansvarig för att driva IKLU-processen. Den genomförs minst årligen och fastställs av styrelsen. IKLU:n finns med i den löpande verksamheten.

6. Risker

6.1 Kreditrisk

Med kredit-/motpartsrisk avses risken att sparbanken inte erhåller betalning enligt överenskommelse och/eller kommer att göra en förlust på grund av motpartens oförmåga att infria sina förpliktelser. Detta omfattar också den risk som banken tar på sig när finansiella garantier ställs ut för att garantera en tredje parts betalningsfullgörande till innehavaren av den finansiella garantin. Den bakomliggande transaktionen kan avse en kredit, en garanti eller ett värdepapper. Till denna risk räknas också den risk som sparbanken har i förmedlade lån till Swedbank Hypotek. I detta sistnämnda fall är emellertid förlustrisken begränsad till under året intjänad förmedlingsprovision.

Kreditgivning och hantering av kreditrisker är ett av bankens kärnområden och styrelsen har det övergripande ansvaret för kreditriskexponeringen. Styrelsen har i särskilda instruktioner inom vissa ramar delegerat ansvaret till olika kreditdelegationer där sedan återrapportering sker regelbundet till styrelsen av beviljade krediter.

Kreditrisken är den viktigaste risken för banken både genom att kreditgivning hör till kärnverksamheten och kreditrisken utgör den största delen i beräkningen av bankens kapitalkrav. Kreditrisker förekommer i hela processen vid kreditgivning och beaktas i samtliga moment som prospektering, beredning, utbetalning och under löptiden. Det är därför centralt att det finns en god hantering av kreditrisker. Detta säkerställs bland annat genom ett heltäckande regelverk för kreditgivning och denna process. Därtill är en rättvisande riskklassificering av krediterna viktig samt att säkerställandet av kreditriskmodellerna fungerar ändamålsenligt.

Kreditgivningen präglas av högt uppställda mål med avseende på etik, kvalitet och kontroll. En genomgående princip är bland annat att alla kreditbeslut i sparbanken fattas i enlighet med av styrelsen upprättade delegeringsbestämmelser. Trots att kreditrisken utgör sparbankens största riskexponering är sparbankens kreditförluster, i förhållande till den utestående kreditvolymen och sett över en längre tidsperiod, förhållandevis låga. Under den senaste tioårsperioden har kreditförlusterna uppgått till i snitt 930 tkr per år vilket motsvarar 0,04 % av bankens utlåning vid senaste årsskiftet.

Den avgörande bedömningsgrunden för sparbankens kreditgivning, som utifrån låntagarnas hemvist till stora delar är geografiskt hänförliga till sparbankens verksamhetsområde, är låntagarnas återbetalningsförmåga. För att ytterligare minska risken är merparten av sparbankens krediter dessutom säkerställda med pantbrev i fastigheter och andra bankmässiga säkerheter. En god total riskspridning eftersträvas och för att begränsa kredit- och motpartsrisker i sparbankens värdepappersportfölj tillåts endast placeringar inom vissa beloppsmässiga ramar och endast i värdepapper med hög kreditvärdighet enligt av styrelsen fastställt placeringsreglemente.

För befintliga kreditengagemang ligger fokus på löpande utvärdering i syfte att identifiera förhöjda kreditrisker och vidta åtgärder för att förebygga kreditförluster. Större kreditengagemang (kredittagarens samtliga egna förbindelser och ansvarsförbindelser) omprövas minst en gång årligen i behörig kreditbeviljande instans. För större företagsengagemang tillämpas riskklassificering i samband med nybeviljning av kredit och i samband med den årliga omprövningen. Riskklassificeringssystemet innebär att krediterna klassificeras i olika riskklasser beroende på risken för obestånd och risken vid ett eventuellt obestånd.

Sparbankens rutiner för övervakning av förfallna betalningar och oreglerade fordringar syftar till att minimera kreditförlusterna genom en tidig upptäckt av betalningsproblem hos kredittagarna och en åtföljande snabb handläggning av förekommande kravärenden. Övervakningen sker med stöd av ett särskilt kravsystem som med automatik bevakar och påminner om när en kravåtgärd är erforderlig.

6.2 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att sparbanken får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med sina finansiella skulder. Likviditetsrisk kan även uttryckas som risken för förlust eller försämrade intjänings-

förmåga till följd av att sparbankens betalningsåtaganden inte kan fullgöras i rätt tid. Likviditetsrisker uppstår då tillgångar och skulder (inklusive derivatinstrument) har olika löptider.

Sparbankens riskhantering fokuserar på att skapa stabila och tillförlitliga likviditetsresurser. För att minimera risken för likviditetsstörningar struktureras bankens finansiering så att den är långsiktig, stabil och diversifierad. Det ska finnas en balans mellan långsiktiga tillgångar och skulder. Det innebär att placeringar endast görs i likvida värdepapper, dvs värdepapper som handlas på en fungerande marknad. Bankens likviditet bevakas dagligen och rapportering sker kvartalsvis till styrelsen. Styrelsen ansvarar för att bankens finansiella risker (inklusive likviditetsrisker) identifieras, mäts, hanteras, kontrolleras och rapporteras inom banken.

För att tillmötesgå lagstadgade krav på snabbt tillgänglig likviditet med en stabil motpart har banken valt att placera ett större belopp på bankens egna skattekonto.

Sparbanken håller en avskild reserv av högkvalitativa likvida tillgångar som kan säkra bankens kortsiktiga betalningsförmåga. Storleken på reserven ska vara sådan att det är möjligt att stå emot en allvarlig likviditetspåfrestning. Likviditetsreserven består av tillgångar som kan skapa likviditet på kort sikt (max 5 dagar) till förutsägbara värden. Kravet är att tillgångarna är likvida på den privata marknaden och belåningsbara i centralbanken. Inlåningsmedel i annan bank som är tillgängliga påföljande dag kan medräknas i likviditetsreserven. Bankens likviditet består främst av dagslåneräkning, skattekonto och en värdepappersportfölj och som under normala förhållanden klarar minst 180 dagar. Banken har fastställt en minimilikviditet på 150 mnkr som klarar minst 30 dagar under ett stressat scenario.

6.3 Marknadsrisk

Marknadsrisk är att risken för att ett verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Det finns tre typer av marknadsrisker: valutarisk, ränterisk och andra prisrisker. I finansiell verksamhet utgörs de viktigaste marknadsriskerna ränterisker, valutarisker och aktiekursrisker (prisrisk). I sparbankens fall utgör aktiekursrisken och ränterisken de övervägande marknadsriskerna.

6.3.1 Ränterisk

Ränterisk är risken för att ett verkligt på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntor. Ränterisk kan således dels bestå av förändring i verkligt värde, prisrisk, dels förändringar i kassaflöde, kassaflödesrisk. En betydande faktor som påverkar ränterisken är räntebindningstiden. Långa räntebindningstider motverkar kassaflödesrisken men ökar prisrisken. Kortare räntebindningstider motverkar prisrisken men ökar kassaflödesrisken.

I enlighet med sparbankens riskpolicy kontrolleras de finansiella riskerna i verksamheten med limiter. Beträffande ränteriskerna innebär detta t ex att räntebindningstiderna på sparbankens räntebärande placeringar måste hålla sig inom vissa tids- och beloppsmässiga ramar.

Bankens ränterisk bevakas månatligen och rapporteras till styrelsen.

6.3.2 Valutarisk

Valutarisk uppstår till följd av att tillgångar och skulder i samma utländska valuta storleksmässigt inte överensstämmer.

Valutarisk är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i valutakurser. Banken har en ytterst begränsad valutarisk då bankens exponeringar i utländsk valuta har säkrats mot Swedbank AB.

6.3.3 Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker till följd av samhällsekonomiska faktorer.

Aktiekursrisk är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från en aktie varierar på grund av förändringar i marknadspriser (oavsett om förändringarna orsakas av faktorer relaterade specifikt till det aktien eller dess emittent, eller faktorer som påverkar alla liknande finansiella instrument som handlas på marknaden).

Banken har 2 miljoner aktier i Swedbank AB och utvecklingen under detta året har varit negativ, detta innehav är dock främst att betrakta som ett innehav av strategisk karaktär med en långsiktig tidshorisont.

6.4 Operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar även legal risk. Med legal risk menas risken för böter, skadestånd eller straffåtgärder utdömda vid myndighetsutövning samt därtill kostnader i samband med förlikningar, juridiska processer, etc. De operativa riskerna motverkas genom en god intern kontroll. Upprätthållandet av en god intern kontroll är en ständigt pågående process.

Operativ risk är till sin natur, till skillnad från finansiella risker, inte direkt kopplad till affärsmässigt risktagande utan beror i stället på verksamhetens omfattning, art och komplexitet. Då operativ risk är en icke önskvärd risk ska såväl förväntade som oförväntade ligga på en låg nivå och i första hand kunna täckas av den löpande intjäningen. Verksamheten strävar också aktivt efter att minimera den operativa riskexponeringen då den är att betrakta som en kostnad vilken ska minimeras i största möjliga utsträckning.

Riskhanteringen avseende operativ risk är en del av den totala riskhanteringsprocessen. Utifrån generella principer som tydlig ansvarsfördelning, individuellt ansvarstagande för identifiering av operativa risker, löpande kompetensutveckling och dualitetsprinciper samt självutvärdering bidrar medarbetarna till en god hantering av operativa risker i banken.

Incidenter hanteras så långt det är möjligt inom det verksamhetsområde eller process där risken uppstår. Alla anställda är ansvariga för att rapportera incidenter i det dagliga arbetet. Personen som upptäcker en incident är ansvarig att snarast rapportera det till närmaste chef enligt instruktion för incidentrapportering. Signaler från inträffade incidenter analyseras löpande och åtgärder följs upp av bankens Riskråd. Inträffade incidenter dokumenteras samt mäter de förluster som uppstått i samband med de inträffade incidenterna.

6.5 Covid-19

Denna kris har skapat en oro bland bankens kunder. I bankens kreditstock har det hittills inte medfört några större kreditförluster men de största osäkerhetsfaktorerna här är på privatsidan och dess konsekvenser vid arbetslöshet. På företagsidan är det främst företagets förmåga att hålla ut och anpassa sig till den rådande situationen som kommer att vara avgörande.

Banken har valt att möta detta med ett flertal åtgärder. All fysisk rådgivning och fysiska kontakter med kunder på bankens initiativ har upphört, företagsavdelningen har löpande uppföljning av de som kan misstänkas vara i farozonen, en logg har inrättats över de kontakter som banken har sina företagskunder, särskilda skydd har monterats i banken på de platser där det sker kundmöten, viss personal isoleras temporärt genom att arbeta på bankens avdelningskontor, banken har tecknat avtal med Riksgälden om möjligheten att kunna ge statliga garantilån och vid minsta misstanke om sjukdom är personalen beordrad att stanna hemma.

Sammanfattningsvis har banken hittills klarat sig mycket bra genom denna kris, men det finns en mycket stor ödmjukhet och banken är uppmärksam på att situationen snabbt kan ändras i en negativ riktning.